

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján „**B**” kategóriájú folyóiratnak minősül, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – **Prof. Dr. Bacsó Róbert**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – **Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina**, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – **dr. Makarovics Viktória**, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – **dr. Loszkorih Gabriella**, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перегида Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшє Карпаті Д., Оросне Ілчїк Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскорїх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmisko J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZÍÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-529-539

УДК 657.6

Олег СКАСКО

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна
ORCID ID: 0000-0002-7746-0801
Scopus Author ID:56606026500

Ярослав ДМИШКО

аспірант кафедри обліку та аналізу
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна

ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ БАНКУ

Анотація. Стаття присвячена зовнішній оцінці ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку. Війна в Україні накладає суттєві обмеження на функціонування внутрішнього аудиту банку, але за результатами незалежного зовнішнього оцінювання відзначено зрілість, істотний прогрес та суттєве вдосконалення функцій внутрішнього аудиту протягом останніх п'яти років. Слід зазначити, що досліджень з обраної теми в українському науковому середовищі недостатньо, і потреба в них зростає з кожним днем, оскільки практичні дії мають базуватися на теоретичній оцінці подій. Метою статті є визначення критеріїв оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього аудиту в банках через розкриття механізму його взаємодії із Національним банком України (далі - НБУ) і аудиторськими фірмами в умовах невизначеності під час воєнних дій. У статті описано зовнішню оцінку внутрішнього аудиту в комерційному банку, яка проводиться з урахуванням вимог Стандартів внутрішнього аудиту. Також проаналізовано основні нормативно-правові документи НБУ стосовно проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку. У дослідженні виокремлено роль НБУ при здійсненні оцінки якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку. Доведено, що проведення аудиторськими фірмами зовнішньої оцінки роботи внутрішнього аудиту банку, законодавством не встановлено вимог до незалежності групи експертів, які проводять зовнішню оцінку, до осіб, внесених до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності. Оцінено дії зовнішнього аудиту аудиторськими фірмами роботи внутрішнього аудиту банку, а саме: чи приносять процедури трансформації у внутрішньому аудиті позитивний ефект; чи досить компетентні внутрішні аудитори для ефективної перевірки процесів банку в умовах постійно мінливого зовнішнього середовища й появи нових ризиків. Запропоновано шляхи підвищення якості управління банками через впорядкування механізмів функціонування внутрішнього аудиту, визначено напрямки вдосконалення ефективності організації аудиторських перевірок внутрішнього аудиту в банку для покращення якості управлінських процесів.

Ключові слова: внутрішній аудит банку, Національний Банк України, аудитор, зовнішній аудит, оцінка, якість, завдання.

JEL Classification: C 13, G 21, M41

Absztrakt. A cikk a bank belső könyvvizsgálat hatékonyságának és minőségének külső értékelésével foglalkozik. Az ukrajnai háború jelentős korlátozásokat ró fel a bank belső könyvvizsgálatának működésére, de az elmúlt öt év során a független külső értékelés eredményei a belső ellenőrzési funkciók terén érettséget, jelentős fejlődést és jelentős javulást mutatnak. Meg kell jegyezni, hogy az ukrán tudományos közegben a témával kapcsolatos kutatások elégtelenek és az igény napról napra nő, mivel a gyakorlati intézkedéseknek az események elméleti értékelésén kell alapulniuk. A cikk célja a bankok belső könyvvizsgálatrendszer hatékonyságának értékelésére szolgáló kritériumok meghatározására reflektál azáltal, hogy nyilvánosságra hozza az Ukrán Nemzeti Bankkal (UNB) és a könyvvizsgáló cégekkel való kölcsönhatásának mechanizmusát a háború idejében. A cikk ismerteti a belső könyvvizsgálat külső értékelését egy kereskedelmi bankban, amelyet a belső könyvvizsgálati standardok követelményeinek betartásával végeznek. A cikk elemzi továbbá az UNB főbb szabályozási dokumentumait a bank belső könyvvizsgálati egységének hatékonyság- és minőségbiztosítás érdekében. A tanulmány rávilágít az UNB szerepére a bank belső könyvvizsgálati egységének munkaminőségének értékelésében. Bebizonyosodik, hogy amikor könyvvizsgáló cégek külső értékelést végeznek a bank belső könyvvizsgálatáról, a jogszabályok nem határoznak meg követelményeket a külső értékelést végző szakértői csoport függetlenségére vonatkozóan valamint a könyvvizsgálók és könyvvizsgáló szervezetek nyilvántartásában szereplő személyekkel szemben. A bank belső könyvvizsgálatának könyvvizsgáló cégek által végzett külső könyvvizsgálata következőt értékeli: a belső könyvvizsgálat átalakítási eljárásainak pozitív hatása van-e; a belső könyvvizsgálók eléggé kompetensek-e ahhoz, hogy a bank folyamatait a folyamatosan változó külső környezetben és az új kockázatok megjelenése mellett is hatékonyan tudják auditálni. A szerző javaslatokat tesz a banki vezetés minőségének javítására a belső könyvvizsgálat működési mechanizmusainak racionalizálásával, meghatározza a banki belső könyvvizsgálói ellenőrzések megszervezésének hatékonyságát javító irányokat a vezetési folyamatok minőségjavítása érdekében.

Kulcsszavak: bank belső könyvvizsgálata, Ukrán Nemzeti Bank, könyvvizsgáló, külső könyvvizsgálat, értékelés, minőség, feladatok.

Abstract. The article is devoted to the external assessment of the efficiency and quality of work of the bank's internal audit unit. The war in Ukraine imposes significant restrictions on the functioning of the bank's internal audit, but according to the results of an independent external evaluation, the maturity, significant progress and significant improvement of internal audit functions over the past five years have been noted. It should be noted that there are not enough studies on the chosen topic in the Ukrainian scientific environment, and the need for them is growing every day, since practical actions should be based on a theoretical assessment of events. The purpose of the article is to determine the criteria for evaluating the effectiveness of the internal audit system in banks by revealing the mechanism of its interaction with the National Bank of Ukraine (hereinafter - NBU) and audit firms in conditions of uncertainty during military operations. The article describes the external assessment of internal audit in a commercial bank, which is conducted taking into account the requirements of the Internal Audit Standards. The main regulatory and legal documents of the NBU regarding the external assessment of the effectiveness and quality of work of the bank's internal audit unit were also analyzed. The study highlights the role of the NBU in assessing the quality of work of the bank's internal audit unit. It has been proven that auditing firms conduct an external evaluation of the bank's internal audit work, the legislation does not establish requirements for the independence of the group of experts who conduct the external evaluation, to the persons entered in the Register of auditors and subjects of audit activity. The actions of the external audit by audit firms of the internal audit of the bank were evaluated, namely: whether the transformation procedures in the internal audit bring a positive effect; whether the internal auditors are competent enough to effectively check the bank's processes in the conditions of a constantly changing external environment and the emergence of new risks. Ways to improve the quality of bank management through the streamlining of internal audit functioning mechanisms are proposed, directions for improving the effectiveness of the organization of internal audit audits in the bank to improve the quality of management processes are identified.

Keywords: *internal audit of the bank, National Bank of Ukraine, auditor, external audit, evaluation, quality, tasks.*

Постановка проблеми. З метою мінімізації негативного впливу наслідків військової агресії російської федерації проти України та сприяння стабільності банківської системи України все більшої актуальності набуває процес незалежної оцінки діяльності внутрішнього аудиту банків. Для самих банків оцінка може бути хорошим інструментом, який допоможе їм контролювати власні проблемні місця аудиту та вносити пропозиції щодо їх вирішення.

Зокрема, зовнішнє оцінювання надає можливість перевірити якість роботи внутрішнього аудиту в таких сферах, як дотримання стандартів, кодексу етики, внутрішньої політики та процедур. На наш погляд, не менш важливою є оцінка зовнішнього аудитора стосовно якості інструментів і методів, якими користуються внутрішні аудитори банку, кваліфікації працівників, результатам роботи, якості звітності.

Завдання незалежного зовнішнього оцінювання полягає не лише в тому, щоб виявити і вказати на перешкоди в роботі внутрішнього аудиту, а в свою чергу запропонувати можливі шляхи їх покращення. Результатом такої роботи має стати цілісна картина, яка допоможе всім зацікавленим особам відповісти на питання: чи адекватно внутрішній аудит виконує покладені на нього функції, враховуючи ту важливу роль, яка сьогодні йому відводиться в системі управління банків.

Оцінка внутрішнього аудиту банку безперечно зіграє позитивну роль у діяльності банку та принесе користь усім зацікавленим сторонам від членів правління до клієнтів. Співпраця з незалежними аудиторами дозволить внутрішнім спеціалістам банку застосовувати нові ефективні інструменти та методи у своїй діяльності.

Незалежна зовнішня оцінка має дати впевненість усім зацікавленим сторонам, від регуляторів і акціонерів, до банківських працівників і клієнтів, що внутрішній аудит банку є ефективним і заслуговує довіри, а її проведення в окремих банках вже у 2024 році має посилити якість управління банками в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі питання оцінки ефективності та якості роботи служби внутрішнього аудиту банку розкрито недостатньо, оскільки більшість дослідників, а саме: Білокінь Г.М., Белова І.В., Бойчук І.П., Ісмаїлова Л.З., Федоренко Н.С., Запорожець С.В., Кіреєв О.І Карасьова З.М. [14], Гніденко Н.А. [11], Погореленко Н.П. [14], Редько О.Ю., Погореленко Н.П., Петренко С.М., Каменська Т.О., Лобозинська С.М., Сімаков К.І., Сарахман О.М. [1], Сидоренко О.М. [14], Сердюк Л.В. [14], Скаско О.І. [15] та інші, розглядають або організацію зовнішнього аудиту банків, або питання організації внутрішнього аудиту в банках з огляду на теоретичний аспект. Ми вважаємо, що дане питання слід розглянути через призму практики, оскільки підрозділи внутрішнього аудиту створюються за рішенням вищого органу банку,

а отже, необхідно надавати і зовнішню оцінку щодо ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення критеріїв оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього аудиту в банках через розкриття механізму його взаємодії із НБУ і аудиторськими фірмами в умовах невизначеності під час воєнних дій, а завданнями: ознайомитися з нормативно - правовими актами НБУ, щодо зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту; окреслити основні критерії та методи отримання інформації зовнішніми аудиторами; описати параметри оцінки при проведенні зовнішнього аудиту підрозділу внутрішнього аудиту банку та рекомендацій вдосконалення ефективності організації аудиторських перевірок внутрішнього аудиту в банку для покращення якості управлінських процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішня оцінка внутрішнього аудиту в комерційному банку має проводитися з урахуванням вимог Стандартів внутрішнього аудиту (далі – Стандарти). Стандартом 1312 «Зовнішні оцінки» встановлені вимоги щодо кваліфікації та незалежності експертів, що залучаються до проведення зовнішньої оцінки [2]. Зокрема згідно із цим Стандартом кваліфікована група експертів демонструють компетентність у двох сферах: професійній практиці внутрішнього аудиту та проведенні зовнішньої оцінки.

НБУ постановою від 31.03.2022 № 67 «Про внесення змін до постанови Правління НБУ № 23 від 25 лютого 2022 року «Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп» внесено зміни, якими, зокрема, визначено, що банки, які мали провести зовнішню оцінку ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту в 2022 році з метою дотримання вимоги про організацію внутрішнього аудиту в банках України, мають проводити таку оцінку в 2023 році відповідно до затвердженого плану їх проведення на IV квартал 2023 року» [9], оскільки такі перевірки було зупинено з березня 2020 року у зв'язку з COVID-19 [5].

Метою таких змін є вдосконалення системи корпоративного управління та впровадження провідних світових банківських практик. А це означає, що закономірно зростатимуть і вимоги до якості та ефективності роботи внутрішнього аудиту банків.

Так, у IV кварталі 2023 року буде проведено планові інспекційні перевірки, зокрема: в А-Банку, Банку ¾, ТАСкомбанку і МТБ Банку. До їх числа також увійшли банки ЄПБ, «Глобус», Скай Банк і Банк Фамільний [7]. Крім того, НБУ почав позапланові перевірки банків для оцінки їх воєнної стійкості. Це перша фаза, яка буде завершена до 1 жовтня 2023 року.

Взаємодія з НБУ полягає в тому, що банківська установа зобов'язана подавати до НБУ для оцінки ефективності та якості роботи відділу внутрішнього аудиту:

- план проведення аудиторських перевірок на наступний звітний рік протягом десяти робочих днів після затвердження в установленому порядку, але не пізніше останнього робочого дня першого місяця року;

- зміни до річного плану проведення аудиторських перевірок протягом десяти робочих днів після затвердження в установленому порядку;
- звіт про роботу підрозділу внутрішнього аудиту банку два рази на рік протягом 15 днів місяця, наступного за звітним періодом.

Звіт про роботу підрозділу внутрішнього аудиту банку, зокрема, повинен містити інформацію щодо перевірки процесів, упроваджених структурними підрозділами банку, його профільними комітетами та керівництвом банку для здійснення діяльності банку, які протягом звітного періоду підлягали перевірці [1].

НБУ оцінює якість роботи служби внутрішнього аудиту банку, у тому числі дотримання відповідних принципів та стандартів діяльності: шляхом проведення перевірок банків; перевірки банку щодо дотримання ним вимог нормативно-правових актів щодо запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом; здійснення виїзного нагляду за банками, в тому числі аналіз звіту про роботу служби внутрішнього аудиту банку; постійне спілкування в межах законодавства України з керівником відділу внутрішнього аудиту та внутрішніми аудиторами банку для обговорення ризиків банку [8].

Зовнішнє оцінювання повинно проводитися не рідше одного разу на п'ять років, а також два рази на рік протягом 15 днів місяця, що настає за звітним, банк зобов'язаний подавати до НБУ звіт про роботу внутрішнього аудиту банку. Щодо періоду, який має охоплювати зовнішнє оцінювання, то вважаємо, що таке оцінювання має охоплювати весь період, який не охоплює попереднє оцінювання [6].

Щодо зовнішньої оцінки діяльності внутрішнього аудиту банку, що здійснюється аудиторськими компаніями, нормативно-правовими актами не встановлено вимоги щодо незалежності експертної групи, яка здійснює зовнішню оцінку, для осіб, зареєстрованих у реєстрі аудиторів, та суб'єктів аудиту.

Враховуючи застосування такого принципу, передбаченого Стандартами, як незалежність експертів через відсутність реального чи потенційного конфлікту інтересів при проведенні зовнішнього аудиту фінансової звітності, вважаємо, що зовнішню оцінку можуть проводити безпосередньо особи, які працюють у такій аудиторській компанії, яка здійснює обов'язковий аудит фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність відповідного банку та які відповідають вимогам принципу незалежності зовнішніх аудиторів [13].

Для забезпечення оцінки якості роботи служби внутрішнього аудиту банку окреслимо основні критерії та методи отримання інформації зовнішніми аудиторами. Розглянемо такі критерії докладніше.

- Структура і самостійність служби внутрішнього аудиту банку, її місце в системі контролю установи банку. За цим критерієм у кожному банку створюється незалежний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, а у банку визначаються завдання та функції, права та обов'язки керівника підрозділу та працівників внутрішнього аудиту згідно з нормативним законодавством НБУ і документами банківської установи.

- Як підрозділ внутрішнього аудиту банку, так і керівництво установи в цілому вживають заходів щодо мінімізації ризиків впливу на незалежність та об'єктивність працівників підрозділу шляхом визначення ймовірності таких загроз.

- Ефективність реалізації функцій внутрішнього аудиту визначається співвідношенням структури, чисельності працівників підрозділу до кількості об'єктів внутрішнього аудиту і оцінюється фактичне охоплення мережі таких об'єктів. Слід забезпечувати безперешкодний доступ працівників підрозділу внутрішнього аудиту до інформації про діяльність банківської установи, шляхом дослідження фактів відмови чи обмеження та їх впливу на результати виконання аудиторського завдання.

- Виконання вимог законодавства працівниками підрозділу внутрішнього аудиту банку включає періодичну самооцінку, у тому числі дотримання вимог Кодексу етики та Стандартів внутрішнього аудиту. Також розглядаються питання та вживаються заходи для того, щоб під час виконання аудиторського завдання не виник конфлікт інтересів, а адекватність рішень оцінюється після виявлення зазначених фактів чи зловживань.

- Організаційно - правова взаємодія керівника відділу внутрішнього аудиту з керівником банку чітко визначена на рівні документів і полягає в якісному контролі взаємодії призначених осіб, звітності та плануванні роботи внутрішнього аудиту. Така співпраця передбачає інформування керівника відділу внутрішнього аудиту про рішення установи та його необмежений доступ до вищого керівництва.

- Функціонування аудиторського комітету. Надання рекомендацій Наглядовій Раді банку щодо підбору, призначення, перепризначення та звільнення зовнішнього аудитора та умов договору з ним; контроль незалежності та об'єктивності зовнішнього аудиту відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг; перегляд ефективності процесу зовнішнього аудиту та швидкості реагування керівництва на рекомендації, надані у письмовій формі зовнішнім аудитором; дослідження проблем, що можуть бути підставою для будь - якого звільнення зовнішнього аудитора, та надання рекомендацій щодо будь - яких необхідних дій [12].

- Кадрова політика та компетенції працівників внутрішнього аудиту визначають вимоги до рівня професійної підготовки кожного працівника департаменту внутрішнього аудиту банку, періодичність підвищення кваліфікації та наявність спеціальних знань і навичок, що забезпечують порозуміння процесів, які контролюються. Компетенції описують обсяг доступу до тієї чи іншої інформації та забезпечують дотримання принципу конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів при розподілі перевірки окремих питань аудиторського завдання між виконавцями.

Налагодження процесів потоку інформації для цілей управління включає систематизацію отримання та роботи з чіткими документами, які перевіряються внутрішніми аудитором під час перевірки. Також цей критерій оцінки включає

своєчасність обміну інформацією через горизонтальні та вертикальні зв'язки, сприяє своєчасності та ефективності заходів, необхідних для стабільної роботи закладу. Прозорість та збалансованість визначення інформаційних потоків дозволяє зрозуміти цілі зовнішнього аудиту, вибір методів контролю та необхідність застосування аудиторських процедур [14].

Результати роботи підрозділу внутрішнього аудиту та їх реалізація є важливим чинником, що вказує на якість роботи внутрішнього аудиту, ефективність рішень, прийнятих за результатами такого контролю. Цей параметр оцінки при проведенні зовнішнього аудиту допомагає визначити рівень довіри до роботи підрозділу внутрішнього аудиту, окреслити питання інтерв'ювання та анкетування при отриманні тверджень посадових осіб.

При перевірці зовнішніми фахівцями роботи внутрішнього аудиту банку, важливо отримати відповіді на такі питання: чи приносять процедури трансформації у внутрішньому аудиті позитивний ефект; чи досить компетентні внутрішні аудитори для ефективної перевірки процесів компанії в умовах постійно мінливого зовнішнього середовища й появи нових ризиків; чи є комунікація внутрішнього аудиту з Аудиторським комітетом і топ - менеджментом банку достатньою й ефективною [8].

На наш погляд, при перевірці аудитором роботи внутрішнього аудиту банку потрібно не залишати також поза увагою такі аспекти:

- річний план аудиту. Аудитор повинен переконатися, що план базується на оцінці карти ризиків банку та регулярно переглядається. Якщо відповідь на ці питання буде негативною, існує ризик того, що аудитори банку зосередяться на неактуальних завданнях і не зможуть реагувати на динамічні зміни;
- управління кібербезпекою. Це дуже важлива сфера перевірок, оскільки від правильного функціонування кібербезпеки залежать життєво важливі функції банку, такі як конфіденційність персональних даних клієнтів. Не менш важливим є питання кадрового забезпечення ІТ-аудиторів;
- оформлення звітної документації. Часто буває так, що звіти внутрішніх аудиторів не отримують належної уваги з боку вищого керівництва та наглядової ради.

Після завершення всіх процедур аудитор складає план щодо поліпшення якості роботи внутрішнього аудиту банку.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку має забезпечити:

- можливість внутрішніх і зовнішніх аудиторів обмінюватися інформацією з питань аудиту, у тому числі про порядок застосування відповідних аудиторських процедур;
- взаємовідносини та обмін інформацією між внутрішніми та зовнішніми аудиторами, які відповідно до своєї компетенції здійснюють перевірки діяльності банків, мають відбуватися відповідно до законодавства України та вимог щодо зберігання внутрішніх документів банку; захист, використання та розголошення відомостей, що становлять банківську та комерційну таємницю;

- порядок надання аудиторських звітів за результатами внутрішнього аудиту та розкриття робочих документів внутрішнього аудиту зовнішнім аудиторам та органам нагляду визначається аудиторською політикою банку та відповідними внутрішніми документами банківської установи;
- план і програма перевірок річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність банку, наданої внутрішнім аудитом, який здійснюється зовнішнім аудитором банку;
- проводити зустрічі із зовнішніми аудитором та представниками органів державного нагляду для обговорення ефективності запропонованих банком заходів, які він має реалізувати з урахуванням рекомендацій або вимог зовнішнього аудиту;
- підтримувати постійний контакт з НБУ в межах законодавства України з метою обговорення ризиків банку, виявлених обома сторонами, розуміння НБУ того, як банк використовує заходи зниження ризиків, здійснення постійного моніторингу дій банку. через проблеми, виявлені зовнішнім аудитом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виходячи з викладеного в статті, можна сміливо стверджувати, що зовнішня оцінка ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку дозволить отримати:

- поточний стан відділу внутрішнього аудиту, невідповідність вимогам стандартів професійної практики внутрішнього аудиту, наявні проблеми та можливості підвищення ефективності;
- незалежний висновок щодо відповідності діяльності підрозділу внутрішнього аудиту вимогам та виконання відділом поставлених цілей і завдань;
- незалежну думку про те, наскільки ефективно служба внутрішнього аудиту інтегрована в систему управління банком;
- практичні рекомендації щодо підвищення ефективності аудиту, у тому числі при плануванні діяльності підрозділу внутрішнього аудиту банку на певний період;
- професійну оцінку достатності знань, досвіду та освіти працівників служби внутрішнього аудиту банку.

На завершення підкреслимо, завдання зовнішньої оцінки – не просто вказати на ті чи інші вузькі місця в роботі внутрішнього аудиту банку, а й запропонувати можливі поліпшення. На нашу думку такими поліпшеннями можуть стати:

- регулярні зустрічі керівника внутрішнього аудиту з наглядовою радою для обговорення ключових ризиків банку, внесених змін, ефективності окремих процесів, що дасть можливість оновлювати план внутрішньої роботи;
- перегляд підходів до формування штату внутрішнього аудиту (залучення співробітників, які мають необхідні знання, щоб внутрішній аудит міг оцінити ефективність управління дійсно значущими для банку ризиками) або виділення бюджету для залучення зовнішнього аудитора;

- підготовка коротких (одна-дві сторінки) резюме або записок за результатами аудиту для вищого керівництва та наглядової ради;
- узгодження рекомендацій з керівництвом (терміни виконання, конкретні дії, відповідальні особи) і подальший моніторинг з донесенням результатів до правління або наглядової ради банку.

Результатом такого процесу має стати дорожня карта підвищення якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту. При цьому дуже важливо, щоб результати оцінки як наглядової ради, так і топ-менеджменту банку були враховані, а не залишилися лише на папері. Тому варто створити окрему робочу групу, яка інформуватиме наглядову раду про зміни та стан виконання рекомендацій зовнішнього аудитора, що становить значний дослідницький інтерес, вартий подальшого вивчення.

Список використаних джерел

1. Сарахман О.М., Шурпенкова Р. К. (2023). Вплив війни на аудиторську професію. 233-234. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/202305/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_18.05.2023.pdf#page=234 (дата звернення: 20.11.2023).
2. Міжнародні Стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (2021). 1312 – Зовнішні оцінки. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%9C%D0%A1%D0%9F%D0%9F%D0%92%D0%90-1312.pdf (дата звернення: 18.11.2023).
3. Навіщо банкам оцінка внутрішнього аудиту. (2023). URL: <https://finclub.net/ua/priamamova/navishcho-bankam-otsinka-vnutrishnoho-audytu.html>
4. Стандарти внутрішнього аудиту у банках (2021). URL: <https://livingfo.com/standarty-vnutrishnoho-audytu-u-bankakh/>
5. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України № 23 від 25 лютого 2022 року URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_31032022_67року
6. Оцінка ефективності служби внутрішнього аудиту банку (2023). URL: <https://active-audit.com.ua/info/>
7. Нацбанк іде з перевіркою до 8 банків: відновлено планові інспекції (2023). URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/08/4/702894/>
8. Чому незалежна оцінка внутрішнього аудиту необхідна вашому банку? (2021). URL: <https://kreston.ua/serhiy-holub-dyrektor-z-audytu-chomu-nezalezna-otsinka-vnutrishnoho-audytu-neobkhidna-vashomu-banku/>
9. Національний Банк України: основні дані і положення. (2023). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8
10. Конституція України: «Закон про банки і банківську діяльність» від 17.10.2023. (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
11. Гніденко Н.А., Методика оцінки якості внутрішнього аудиту. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55296056.pdf>
12. Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України» від 10. 05. 2016 року із змінами, внесеними згідно з Постановами Національного банку № 311 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text>

13. Роз'яснення щодо застосування вимог Положення N 311 (2023). URL: https://nabu.ua/images/uploaded/sys_media_doc/doc_4f1f7699880491c22d24af8483fa73fa.pdf
14. Н.П. Погореленко, О.М. Сидоренко, Л.В. Сердюк З.М. Карасьова, Н.С. Федоренко. (2019). Внутрішній аудит у банку. Навчальний посібник URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Vnutrishniy-audit-u-bankukh.pdf> (дата звернення: 14.11.2023).
15. Скаско О.І. Завдання, методи внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів/ОІ Скаско//Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.-2016.-Вип. 2.-С. 141-145.- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_2_30.

References

1. Sarakhman, O., Shurpenkova, R. (2023). Vplyv viiny na audytorsku profesiiu. [The impact of the war on the auditing profession] 233-234. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/202305/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_18.05.2023.pdf#page=234 (accessed: 20.11.2023) [in Ukrainian].
2. Mizhnarodni Standarty profesiinoi praktyky vnutrishnoho audytu [International Standards of Professional Practice of Internal Auditing] (2021). 1312 – Zovnishni otsinky. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%9B%D0%B5%D0%B1%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%9C%D0%A1%D0%9F%D0%9F%D0%92%D0%90-1312.pdf (accessed: 18.11.2023).
3. Navishcho bankam otsinka vnutrishnoho audytu. [Why should banks evaluate internal audit] (2023). URL: <https://finclub.net/ua/priama-mova/navishcho-bankam-otsinka-vnutrishnoho-audytu.html>
4. Standarty vnutrishnoho audytu u bankakh [Internal audit standards in banks] (2021). URL: <https://livingfo.com/standarty-vnutrishnoho-audytu-u-bankakh/>
5. Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy № 23 vid 25 liutoho 2022 [On making changes to the resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 23 of February 25, 2022] URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_31032022_67roku
6. Otsinka efektyvnosti sluzhby vnutrishnoho audytu banku [Assessment of the efficiency of the bank's internal audit service] (2023). URL: <https://active-audit.com.ua/info/>
7. Natsbank ide z perevirkoiu do 8 bankiv: vidnovleno planovi inspektsii [The National Bank is inspecting 8 banks: scheduled inspections have been resumed] (2023). URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/08/4/702894/>
8. Chomu nezalezna otsinka vnutrishnoho audytu neobkhdna vashomu banku? [Why does your bank need an independent internal audit assessment?] (2021). URL: <https://kreston.ua/serhiy-holub-dyrektor-z-audytu-chomu-nezalezna-otsinka-vnutrishnoho-audytu-neobkhdna-vashomu-banku/>
9. Natsionalnyi Bank Ukrainy: osnovni dani i polozhennia. [National Bank of Ukraine: basic data and provisions](2023). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.
10. Konstytutsiia Ukrainy: «Zakon pro banky i bankivsku diialnist» vid 17.10.2023. [Constitution of Ukraine: "Law on Banks and Banking Activities" dated 17.10.2023] (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
11. Hnidenko, N., Metodyka otsinky yakosti vnutrishnoho audytu. [Methodology for assessing the quality of internal audit] URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55296056.pdf> [in Ukrainian]
12. Postanova NBU «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu vnutrishnoho audytu v bankakh Ukrainy» vid 10. 05. 2016 roku Iz zminamy, vnesenymy zghidno z Postanovamy Natsionalnoho banku № 311 [Resolution of the National Bank of Ukraine "On Approval of the Regulation on the Organization of Internal Auditing in Banks of Ukraine" dated May 10, 2016, as amended in accordance with

Resolutions of the National Bank No. 311] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text>

13. Roziasnennia shchodo zastosuvannia vymoh Polozhennia N 311 [Clarification on the application of the requirements of Regulation N 311] (2023). URL: https://nabu.ua/images/uploaded/sys_media_doc/doc_4f1f7699880491c22d24af8483fa73fa.pdf

14. Pohorelenko, N., Sydorenko, O., Serdiuk, L., Karasova, Z., Fedorenko, N. (2019). Vnutrishnii audyt u banku. [Internal audit in the bank] Navchalnyi posibnyk

URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Vnutrishniy-audit-u-bankukh.pdf> (accessed: 14.11.2023). [in Ukrainian]

15. Skasko OI Zavdannya, metody vnutrishnoho audytu diialnosti subiektiv/OI Skasko//Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy.-2016.-Vyp. 2.-S. 141-145.- URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_2_30. [in Ukrainian]

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.